

УДК 37.015.31

Олександр Татарін

головний тренер організаційного відділу спортивного комітету,
Державна прикордонна служба України
<https://orcid.org/0000-0002-1947-6258>
avtatarin@gmail.com

СТРУКТУРНО-ФУНКЦІОНАЛЬНА МОДЕЛЬ ФОРМУВАННЯ ГОТОВНОСТІ ФАХІВЦІВ ПРИКОРДОННОЇ СЛУЖБИ ДО ЗАСТОСУВАННЯ ЗАХОДІВ ФІЗИЧНОГО ВПЛИВУ В ОПЕРАТИВНО-СЛУЖБОВІЙ ДІЯЛЬНОСТІ

У статті автор обґрунтовує структурно-функціональну модель формування готовності фахівців прикордонної служби до застосування заходів фізичного впливу в оперативно-службовій діяльності. Виділення структурних компонентів цієї моделі дозволило автору детальніше вивчити досліджуваний процес. Основними компонентами розробленої нами структурно-функціональної моделі формування готовності фахівців прикордонної служби до застосування заходів фізичного впливу в оперативно-службовій діяльності є такі блоки, як цільовий. До нього віднесено мету – формування готовності фахівців прикордонної служби до застосування; принципи: професійної спрямованості, гуманізації, суб'єкт-суб'єктної взаємодії, цілісності, свідомості й активності, послідовності; компоненти: фізична підготовка, правова підготовка, психологічна підготовка, підходи: компетентнісний, особистісний, інтегративний та інформаційний підходи). До організаційно-змістового блоку віднесено форми (аудиторні, позааудиторні, індивідуальні, групові заняття, тренінги), методи (професійні рольові ігри за ситуативними сценаріями, тренування, тренінги, комплексні вправи змагання), навчально-методичне забезпечення (відеоматеріали, спецкласи, макети, тренувальний майданчик),

етапи (інформаційний, організаційний, оцінювальний), педагогічні умови). Діагностичний блок містить критерії (мотиваційний, когнітивний, діяльнісний), рівні сформованості (високий, середній, низький), корекційні заходи, результат – підготовленість фахівців прикордонної служби до застосування заходів фізичного впливу.

Моделювання дозволило зафіксувати найбільш значущі ознаки і характеристики формування готовності фахівців прикордонної служби до застосування заходів фізичного впливу в оперативно-службовій діяльності.

Ключові слова: структурно-функціональна модель; формування готовності; застосування заходів фізичного впливу; фахівці прикордонної служби; моделювання; компоненти моделі; педагогічні умови.

1. ВСТУП

Постановка проблеми. Для всебічного дослідження будь-якого явища чи процесу доцільним є використання різноманітних методів. Тому для дослідження процесу формування готовності фахівців прикордонної служби до застосування заходів фізичного впливу в оперативно-службовій діяльності нами використовувались такі теоретичні методи: аналіз наукових джерел із проблеми дослідження, синтез, порівняння, узагальнення, систематизація наукової літератури та досвіду фахової підготовки – для з'ясування стану розробленості проблеми дослідження у педагогічній теорії та практиці, визначення сутності й особливостей зазначеного процесу, уточнення критеріїв, показників і рівнів сформованості готовності до застосування заходів фізичного впливу, обґрунтування педагогічних умов її формування, а також моделювання – для розроблення моделі формування готовності фахівців прикордонної служби до застосування заходів фізичного впливу в оперативно-службовій діяльності.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Проблема формування готовності фахівців військової сфери до професійної діяльності є об'єктом уваги багатьох дослідників. У роботах військових педагогів готовність до професійної діяльності розкривається як одне із пріоритетних завдань фахової підготовки різних категорій військовослужбовців. Окремі аспекти фізичної підготовки військовослужбовців

досліджували О. Гнидюк (фізичне самовдосконалення), В. Волошин (умінь застосування спеціальних засобів та зброї), А. Мельников (методика рукопашного бою), К. Пантелеєв (культура здоров'язбереження), А. Чудик (підготовка до застосування спеціальних засобів та заходів фізичного впливу) та ін. Однак у цих працях не ставилась мета розроблення графічної моделі зазначеного процесу.

Моделювання – це один з теоретичних методів наукового дослідження, який характеризується відтворенням характеристик деякого об'єкта на іншому об'єкті, спеціально створеному для його вивчення. Цей другий об'єкт називається моделлю [1, с. 57]. Тому нами було проаналізовано низку праць, у яких описується метод моделювання, використовуються й обґрунтовуються різні види моделей.

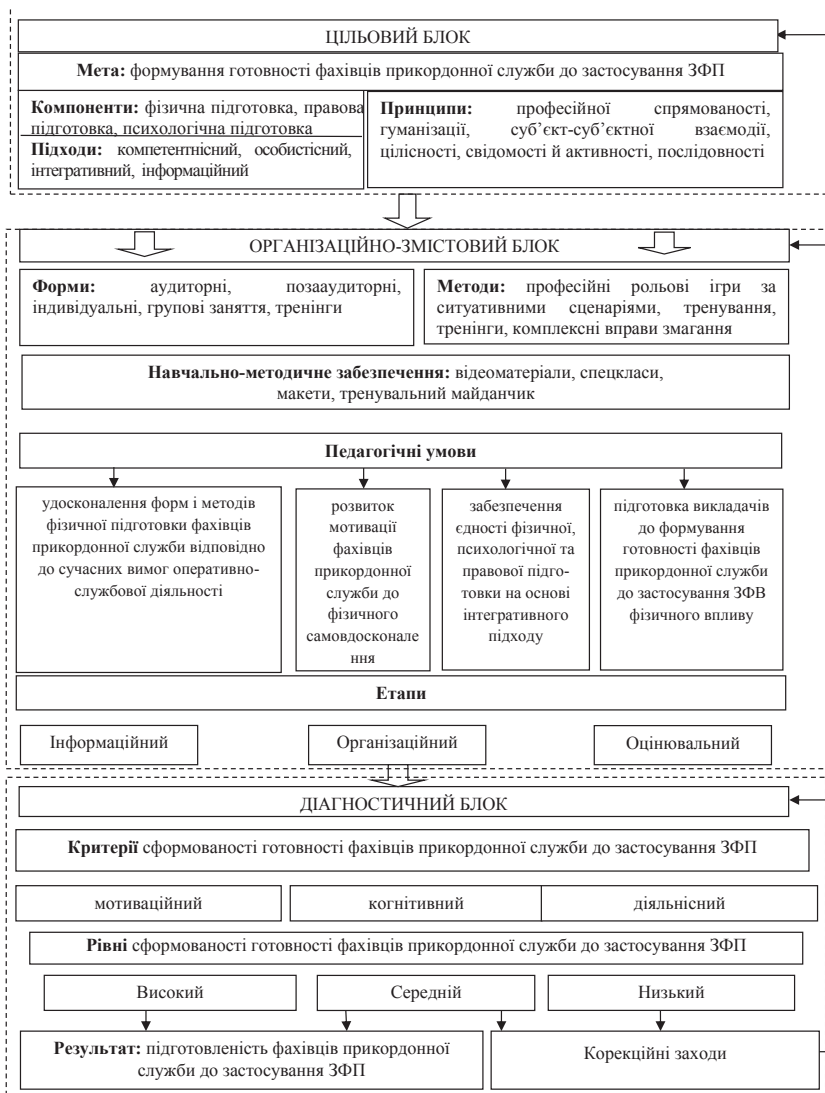
Учені вивчають за допомогою моделей різні аспекти процесу виховання різних категорій військовослужбовців: моральне виховання (І. Грязнов), патріотичне (В. Мірошніченко), професійне (О. Ставицький), правове (В. Райко). Метод моделювання у дослідженнях застосовують В. Березюк (організація польової практики), Ю. Демянюк (формування військово-організаторських умінь), С. Сердюк (формування професійної надійності), Р. Сич (формування умінь з особистої безпеки), О. Трембовецький (формування професійної спостережливості) та ін.

Наукові положення, висновки та рекомендації, які містяться у зазначених вище та інших наукових дослідженнях, мають велику цінність для розроблення та обґрунтування структурно-функціональної моделі формування готовності фахівців прикордонної служби до застосування заходів фізичного впливу в оперативно-службовій діяльності.

Метою статті є розроблення та обґрунтування структурно-функціональної моделі формування готовності фахівців прикордонної служби до застосування заходів фізичного впливу в оперативно-службовій діяльності.

2. РЕЗУЛЬТАТИ ДОСЛІДЖЕННЯ

Під час дослідження процесу формування готовності фахівців прикордонної служби до застосування заходів фізичного впливу ми взяли до уваги такий метод, як моделювання (В. Григоренко [2], В. Плиско [3], І. Приходько [4], В. Собко [5]).

Структурно-функціональна модель формування готовності фахівців прикордонної служби до застосування заходів фізичного впливу в оперативно-службовій діяльності

Як зазначає В. Собко, важливість практичного застосування моделювання як методу навчання багато в чому пояснюється необхідністю методичного забезпечення, переходу його від школи знань до школи діяльності, що неможливе без використання моделей професійної діяльності. Так само, як і будь-який метод навчання є системою моделей методичних прийомів, методи моделювання є моделями педагогічної діяльності і невід'ємною складовою сучасного навчання [5, с. 76].

Нами було враховано думку, що модель навчання – загальна схема або план діяльності педагога під час здійснення навчального процесу. Основу цієї схеми складає переважаюча діяльність учнів, яку організує, вибудовує вчитель. Частіше за все моделі будуються навколо методу навчання, переважно з групи методів стимулювання пізнавальної діяльності учнів (гра, дискусія тощо) [6, с. 112].

Результати аналізу наукової літератури [1], [4], [7], [8] й експертного опитування викладачів надали можливість визначити компоненти моделі формування готовності фахівців прикордонної служби до застосування заходів фізичного впливу в оперативно-службовій діяльності (рисунком), а саме блоки: цільовий (мета, принципи, підходи); організаційно-змістовий (форми, методи, етапи, педагогічні умови); діагностичний (критерії, рівні сформованості готовності, корекційні заходи, результат).

Цільовий блок включає: мету (формування готовності фахівців прикордонної служби до застосування ЗФП); принципи (професійної спрямованості, гуманізації, суб'єкт-суб'єктної взаємодії, цілісності, акмеологічний, особистісної орієнтації, свідомості й активності, послідовності); компоненти: фізична підготовка, правова підготовка, психологічна підготовка, підходи (компетентнісний, особистісний, інтегративний та інформаційний підходи).

Формування готовності до застосування заходів фізичного впливу ґрунтується на отриманих знаннях, необхідних для оперативно-службової діяльності, а також, як зазначають дослідники [9, с. 135], на особистісно-професійних якостях, зокрема пильності, увазі, професійній пам'яті тощо; емоційно-вольовій стійкості прикордонників до впливу негативних чинників, пов'язаних із несенням служби у прикордонних нарядах та умінням оперативно реагувати на екстремальні ситуації;

здатності до ефективної протидії фізичним і психологічним навантаженням в екстремальних умовах несення служби; уміннях до надання само – та взаємодопомоги (психологічної та медичної); уміннях устанавлювати контакт з різними категоріями громадян в інтересах служби; уміннях, які сприяють ефективному виконанню всіх професійних завдань у будь-яких складних та небезпечних умовах.

Мета є своєрідним уявленням результату формування готовності фахівців прикордонної служби до застосування заходів фізичного впливу в оперативно-службовій діяльності. Компонентами формування готовності до застосування заходів фізичного впливу є такі: фізична підготовка, правова підготовка, психологічна підготовка.

Урахування особливостей формування готовності фахівців прикордонної служби до застосування заходів фізичного впливу в оперативно-службовій діяльності, а також узагальнення передового досвіду підготовки різних категорій військовослужбовців в центрах підготовки прикордонного відомства дали можливість визначити такі принципи формування цього утворення: професійної спрямованості, гуманізації, суб'єкт-суб'єктної взаємодії, цілісності, свідомості й активності, послідовності.

У педагогічному науковому просторі існують різні підходи до процесу формування певних видів професійної готовності. У контексті нашого дослідження найбільший інтерес становлять компетентнісний, особистісний, інтегративний та інформаційний підходи.

Компетентнісний підхід відображає зміст освіти, який передбачає цілісний досвід вирішення проблем ОСД, виконання певних соціальних ролей, компетенцій. Компетентнісний підхід висуває на перше місце не інформованість особи, а вміння розв'язувати проблеми, що виникають у певних ситуаціях: при освоєнні сучасної техніки; у взаємовідносинах людей [10, с. 14].

Особистісний підхід підкреслює зростаючу роль активності особистості в побудові власної професійної діяльності. Його ознакою вважають багатоваріативність методик і технологій, уміння організувати навчання на різних рівнях складності. Це становить особливу цінність в умовах обмеженого часу на підготовку фахівців прикордонної служби.

Інтегративний підхід в освіті веде до інтеграції змісту навчання, тобто доцільного об'єднання його елементів у цілісність. Так, Р. Сич на основі цього підходу виділяє такі рівні інтеграції: інтегровані навчальні курси; спецкурси; вивчення однієї теми на основі декількох професійно орієнтованих навчальних дисциплін. Інтегрованим є заняття, на якому поєднується інформація з різних навчальних дисциплін [11, с. 134]. Характерною особливістю навчального процесу в центрах підготовки ДПСУ є те, що зміст переважної більшості занять передбачає таке поєднання.

Суть інформаційного підходу полягає у тому, що важливою складовою навчання у центрі підготовки виступає інформація про значимість формування певних видів готовності. Формування готовності застосування заходів фізичної сили відбувається на основі інформації про таку готовність і про ці заходи.

Організаційно-змістовий блок включає форми, методи, навчально-методичне забезпечення, етапи, педагогічні умови.

Серед форм проведення занять найбільш поширеними є такі: аудиторні, позааудиторні; індивідуальні, групові заняття; тренінги; комплексні тренування. Індивідуальна форма організації діяльності у фаховій підготовці характеризується високим рівнем самостійності військовослужбовців. Її переваги полягають у тому, що навчання відбувається в максимальному ритмі; здійснюється оптимальний, з урахуванням рівня підготовки кожного фахівця, підбір диференційованих завдань. Але її недоліком є те, що військовослужбовці майже не спілкуються один з одним, не приймають спільних рішень, не навчаються вести діалог. Тому індивідуальна робота повинна поєднуватися з груповими формами організації діяльності. Групова форма організації діяльності передбачає вирішення конкретних завдань завдяки спільним зусиллям членів групи.

При цьому враховувалась думка, що форми організації діяльності й методи перебувають у діалектичному взаємозв'язку. Останні наповнюють перші конкретним внутрішнім змістом [5, с. 86].

Щодо методів, то основними вимогами до вибору оптимального сполучення методів навчання з метою формування готовності фахівців прикордонної служби до застосування заходів фізичного впливу у процесі оперативно-службової діяльності можна вважати такі: не-

обхідність врахування головних завдань навчання, які реалізуються на конкретному етапі заняття й виявлення тих методів, які найбільш ефективно ці завдання вирішують; необхідність врахування особливостей застосування заходів фізичного впливу; врахування індивідуальних здібностей фахівців і ступеня їх підготовленості.

До навчально-методичного забезпечення процесу формування готовності фахівців прикордонної служби до застосування заходів фізичного впливу в оперативно-службовій діяльності відносимо відеоматеріали, спецкласи, макети, тренувальний майданчик.

Важливим елементом досліджуваного процесу є його етапи: інформаційний, організаційний, оцінювальний. Особливістю є те, що оскільки термін навчання військовослужбовця у центрі підготовки ДПСУ досить обмежений, етапи формування готовності до застосування заходів фізичного впливу охоплюють незначний відрізок часу і кожен з них є досить змістовним. На першому (інформаційному) етапі фахівці отримують знання про заходи фізичної сили, відбувається усвідомлення кожним фахівцем необхідності готовності до застосування цих заходів в оперативно-службовій діяльності. На другому (організаційному) етапі фахівці набувають певних якостей, безпосередньо відбувається формування фізичної, правової та психологічної готовності як складових готовності до застосування заходів фізичного впливу. Нарешті, на третьому (оцінювальному) етапі здійснюється оцінка сформованості цієї готовності. Це комплексні заняття, заліки.

Як справедливо зазначає О. Старчук, процес проектування педагогічних умов у науковому пошуку належить до найбільш наукомістких, оскільки:

педагогічні умови надають можливість підтвердити шлях наукового пошуку в теорії і на практиці;

у педагогічних умовах відображається науковий апарат дослідження – його об'єкт, предмет, мета і завдання, а також певним чином перевіряється гіпотеза;

перевірка доцільності висунутих педагогічних умов відбувається за допомогою окреслених у дослідженні методів, прийомів і процедур, які так само перевіряються;

педагогічні умови впливають на проектування експериментальної роботи та її практичний результат [12, с. 67].

До педагогічних умов формування готовності фахівців прикордонної служби до застосування заходів фізичного впливу в оперативно-службовій діяльності відносимо такі: упровадження до навчального процесу інноваційних форм і методів підготовки фахівців прикордонної служби; забезпечення єдності фізичної, психологічної та правової підготовки на основі інтегративного підходу; розвиток мотивації фахівців прикордонної служби до професійного самовдосконалення; підготовка викладачів до формування готовності фахівців прикордонної служби до застосування заходів фізичного впливу.

Діагностичний блок включає: мотиваційний (показники: ставлення до різних форм фізичної підготовки; усвідомлення важливості заходів фізичного впливу в оперативно-службовій діяльності; прагнення фахівців прикордонної служби до професійного самовдосконалення; сформованість особистісних якостей (упевненості у собі, відповідальності, вольових якостей, рефлексивності, емпатії), когнітивний (показники: обізнаність з формами і способами застосування заходів фізичного впливу; знання про особливості застосування прикордонниками заходів фізичного впливу; знання про особливості розвитку міжособистісної взаємодії, групову динаміку, методи і прийоми впливу на особистість; засади психологічної сумісності; об'єктивність оцінки рівня сформованості готовності застосовувати заходи фізичного впливу), діяльнісний (показники: сформованість фізичних, спеціальних якостей та військово-прикладних рухових навичок; активність у навчанні застосування заходів фізичного впливу молодших колег; уміння передбачення відхилень і труднощів в оперативно-службовій діяльності, оперативного прийняття рішень, комунікації; здатність до критичної оцінки та самовдосконалення навичок застосування заходів фізичного впливу) критерії; високий, середній, низький рівні сформованості готовності фахівців прикордонної служби до застосування заходів фізичного впливу в оперативно-службовій діяльності.

Результатом процесу формування готовності фахівців прикордонної служби до застосування заходів фізичного впливу в оперативно-служ-

бовій діяльності є підготовленість фахівців прикордонної служби до застосування ЗФП. Ураховуючи виокремлені нами раніше структурні компоненти готовності до застосування заходів фізичного впливу, підготовленість фахівців прикордонної служби до застосування цих заходів складається з фізичної, правової та психологічної підготовленості.

Важливу роль відіграють корекційні заходи. За необхідності, вони передбачають повторне проходження фахівцем усіх етапів, передбачених цією структурно-функціональною моделлю. Без оцінки результатів та корекції було б неможливо визначити ступінь ефективності функціонування.

Основними компонентами розробленої нами структурно-функціональної моделі формування готовності фахівців прикордонної служби до застосування заходів фізичного впливу в оперативно-службовій діяльності цільовий (мета, принципи, компоненти, підходи); організаційно-змістовий (форми, методи, навчально-методичне забезпечення, етапи, педагогічні умови); діагностичний (критерії з показниками, рівні сформованості, корекційні заходи, результат) блоки.

3. ВИСНОВКИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ ПОДАЛЬШИХ ДОСЛІДЖЕНЬ

Отже, нами розроблено структурно-функціональну модель формування готовності фахівців прикордонної служби до застосування заходів фізичного впливу в оперативно-службовій діяльності, яка містить такі блоки: цільовий; організаційно-змістовий; діагностичний. Ця модель дозволяє вивчити складові елементи досліджуваного процесу.

Перспективними напрямками подальших пошуків може бути: деталізація корекційних заходів розробленої моделі, розроблення методичних рекомендацій педагогічному складу щодо формування готовності фахівців прикордонної служби до застосування заходів фізичного впливу в оперативно-службовій діяльності.

Список використаних джерел

1. Миропольська О. В. Формування професійної компетентності фахівців митних органів в умовах службової діяльності : дис. ... кандидата пед. наук. Хмельницький, 2009. 219 с.

2. Григоренко В. Г. Теоретичні та методичні аспекти побудови концептуальної моделі формування професійних здібностей педагога : монографія. Одеса : Вид-во Південноукр. держ. пед. ін-ту ім. К. Д. Ушинського, 1998. 167 с.
3. Плиско В. И. Теоретическое изложение модели деятельности работника милиции в условиях риска. *Педагогіка, психологія та медико-біологічні проблеми фізичного виховання і спорту*. Харків, 2005. № 5. С. 63–71.
4. Приходько І. І. Моделювання психологічної безпеки особистості фахівця екстремального виду діяльності з використанням психосемантичного методу. *Науковий вісник Львівського державного університету внутрішніх справ*. Львів, 2012. № 1. С. 174–184.
5. Собко В. Г. Розвиток професійної компетентності офіцерів-прикордонників у фаховій підготовці із застосуванням ділових ігор : дис. ... кандидат пед. наук. Хмельницький, 2015. 260 с.
6. Баханов К. О. Організація особистісно орієнтованого навчання : poradnik молодого вчителя історії. Харків : Основа, 2008. 159 с.
7. Бех І. Д. Модель професіонала у контексті сучасної соціокультурної ситуації. *Теорія та практика управління соціальними системами*. 2001. № 3(4). С. 57–62.
8. Келембет Л. Model of the educational system of a comprehensive educational institution: the theoretical aspect : URL: <http://www.osvitatlm.if.ua/node/88>
9. Сердюк С. І. Формування професійної надійності майбутніх офіцерів-прикордонників у процесі фахової підготовки : дис. ... канд. пед. наук. Хмельницький, 2018. 289 с.
10. Ставицький О. М. Теоретичні та методичні засади професійного виховання майбутніх офіцерів-прикордонників : монографія. Хмельницький : Видавництво НАДПСУ, 2014. 464 с.
11. Сич Р. В. Формування вмінь з особистої безпеки майбутніх офіцерів-прикордонників у процесі вивчення професійно орієнтованих дисциплін : дис. ... канд. пед. наук : 13.00.04. Хмельницький, 2017. 318 с.
12. Старчук О. О. Методика формування фізичної готовності майбутніх офіцерів до військово-професійної діяльності : дис. ... кандидата пед. наук. Хмельницький, 2011. 189 с.

References

1. Myropolska O. V. (2009). *Formuvannia profesiinoi kompetentnosti fakhivtsiv mytnykh orhaniv v umovakh sluzhbovoi diyalnosti* [Formation of professional competence of specialists of customs bodies in the conditions of official activity]: dys. ... kandydata ped. nauk. Khmelnytskyi, 2009. 219 p. [in Ukrainian]

2. Hryhorenko V. H. (1998). *Teoretychni ta metodychni aspekty pobudovy kontseptualnoi modeli formuvannia profesiinykh zdibnosti pedahoha* [Theoretical and methodical aspects of constructing a conceptual model of formation of professional abilities of a teacher] : monohrafiia. Odesa : Vyd-vo Pivdenoukr. derzh. ped. in-tu im. K. D. Ushynskoho, 1998. 167 p. [in Ukrainian]
3. Plysko V. Y. (2005). *Teoreticheskoe izlozhenie modeli deiatelnosti rabotnika milytsyi v usloviakh riska* [Theoretical presentation of the model of the militia employee in risk] Pedahohika, psykholohiia ta medyko-biolohichni problemy fizychnoho vykhovannia i sportu. Kharkiv, 2005. № 5. P. 63–71. [in Russian]
4. Prykhodko I. I. (2012). *Modelyuvannia psykholohichnoi bezpeky osobystosti fakhivtsya ekstremalnoho vydu diyalnosti z vykorystanniam psykhosemantynoho metodu* [Modeling of the psychological safety of the personality of a specialist of an extreme type of activity using psychosemantic method] Naukovyi visnyk Lvivskoho derzhavnogo universytetu vnutrishnikh sprav. Lviv, 2012. № 1. P. 174–184. [in Ukrainian]
5. Sobko V. H. (2015). *Rozvytok profesiinoi kompetentnosti ofitseriv-prykordonnykiv u fakhovii pidhotovtsi iz zastosuvanniam dilovykh ihor* [Development of professional competence of border guards officers in professional training with the use of business games]: dys. ... kandydat ped. nauk. Khmelnytskyi, 2015. 260 p. [in Ukrainian]
6. Bakhanov K. O. (2008). *Orhanizatsiia osobystisno oriientovanoho navchannia* [Organization of the personally oriented learning]: poradnyk molodoho vchytelia istorii. Kharkiv : Osnova, 2008. 159 p. [in Ukrainian]
7. Bekh I. D. (2001). *Model profesionala u konteksti suchasnoi sotsiokulturnoi sytuatsii* [Professional model in the context of modern socio-cultural situation] Teoriia ta praktyka upravlinnia sotsialnymy systemamy. 2001. № 3 (4). P. 57–62. [in Ukrainian]
8. Kelembet L. Model of the educational system of a comprehensive educational institution: the theoretical aspect : URL: <http://www.osvitatlm.if.ua/node/88> [in English]
9. Serdiuk S. I. (2018). *Formuvannia profesiinoi nadiinosti maibutnikh ofitseriv-prykordonnykiv u protsesi fakhovoi pidhotovky* [Formation of professional reliability of future border guards officers in the process of professional training] : dys. ... kand. ped. nauk. Khmelnytskyi, 2018. 289 p. [in Ukrainian]
10. Stavyt'skyi O. M. (2014). *Teoretychni ta metodychni zasady profesiinoho vykhovannia maibutnikh ofitseriv-prykordonnykiv* [Theoretical and methodical principles of professional education of future -border guard officers]: monohrafiia. Khmelnytskyi : Vydavnytstvo NADPSU, 2014. 464 p. [in Ukrainian]

11. Sych R. V. (2017). *Formuvannia vmin z osobystoi bezpeky maibutnikh ofitseriv-prykordonnnykiv u protsesi vyvchennia profesiino orientovanykh dystsyplin* [Formation of skills of personal security of future border guard officers in the process of studying professionally oriented disciplines] : dys. ... kand. ped. nauk : 13.00.04. Khmelnytskyi, 2017. 318 p. [in Ukrainian]

12. Starchuk O. O. (2011). *Metodyka formuvannia fizychnoi hotovnosti maibutnikh ofitseriv do viiskovo-profesiinoi diialnosti* [Method of formation of physical readiness of future officers for military-professional activity] : dys. ... kandydata ped. nauk. Khmelnytskyi, 2011. 189 p. [in Ukrainian]

Oleksandr Tatarin. Structural-Functional Model of Formation of the Readiness of the Experts of the Border Service Before Application of Physical Influencing Activities in Operational-Service Activity

In the article the author substantiates the structural-functional model of formation of the readiness of specialists of the border service to the application of measures of physical influence in operational and service activities. The isolation of the structural components of this model allowed the author to study the investigated process in more detail. The main components of the structure-functional model developed by us for forming the readiness of specialists of the Border Guard Service to apply measures of physical influence in operational-service activities are such blocks as the target one. The purpose of it is formation of the readiness of specialists of the border guard service for application; principles: professional orientation, humanization, subject-subject interaction, integrity, consciousness and activity, consistency; components: physical training, legal training, psychological training; approaches: competency, personal, integrative and informational approaches. The organizational-content block is classified as a form (classroom, non-auditorium, individual, group lessons, trainings), methods (professional role-plays according to situational scenarios, training, trainings, complex exercises competitions), educational and methodological support (video materials, special classes, mock-ups, training ground), stages (informational, organizational, evaluation), pedagogical conditions). The diagnostic block contains criteria (motivational, cognitive, activity), formation levels (high, medium, low), corrective measures, the result is the preparedness of the specialists of the border service to the use of measures of physical influence. Modeling allowed to fix the most significant features and characteristics of the formation of readiness of specialists of the border service to the application of measures of physical influence in operational activities.

Key words: structural-functional model; formation of readiness; application of measures of physical influence; border guards specialists; modeling; model components; pedagogical conditions.